

РЕЦЕНЗІЇ

https://doi.org/10.31516/2410-5325.082.12*

УДК 791.635-051+792.071.2.028]:655.3.066.32:655.4][477)“1929/1931”(049.32)

«АКТОРИ ТЕАТРУ І КІНО НА ЛИСТІВКАХ ВИДАВНИЦТВА “УКРТЕАКІНОВИДАВ”»

В. М. Шейко

Національна академія мистецтв України, Україна
rector@xdak.ukr.education

V. Sheiko

National Academy of Arts of Ukraine, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-3532-7439>

Рецензія на науково-популярне видання: «Актори театру і кіно на листівках видавництва “Укртеакіно-видав”» / упор. і автор передм. В. Н. Миславський. — Харків : ТОВ Видавництво «Точка», 2023. — 252 с.

A review of a popular science publication: “Theater and Film Actors on the Postcards of the Ukrteakynovydav Publishing House” / compiled and edited by V. N. Myslavskiy. — Kharkiv: Tochka Publishing House, 2023. — 252 p.

В. Н. Миславський — відомий в Україні та за її межами дослідник історії українського кіномистецтва. Цього разу він присвятив свій проєкт видавництву «Укртеакіновидав», зокрема виданню альбому листівок, присвячених акторам театру й кіно, надрукованих українським теа-кіновидавництвом. І в дійсності це явилось першою спробою висвітлення маловідомих сторінок поліграфічної діяльності вказаного видавництва. Ілюстроване видання надає змогу читачеві ознайомитися з маловідомими вітчизняними й зарубіжними представниками сценічного і кіномистецтва 20-х — початку 30-х рр. ХХ століття.

Показово, що в процесі реалізації нового унікального проєкту В. Миславський здійснив значну дослідницьку та пошукову роботу. Завдяки цьому йому вдалося не лише зібрати в альбомі маловідомі світлини, а й тематично і хронологічно систематизувати їх. Виявлення та збір вказаних світлин потребували багато часу. Адже вони мало зберігались в архівах і були знайдені, як правило, у приватних колекціях.

Видання містить 102 листівки, які авторові вдалося виявити, в основному, у приватних колекціях Харкова, Києва, Одеси і Дніпра.

Унікальність цього видання полягає в тому, що автор пішов не зовсім традиційним шляхом дослідництва. Кінодослідники, як правило, вивчають кіномистецтво як таке, а за межами залишалась видавнича поліграфічна діяльність Всеукраїнського фотокіноуправління. І донині однією з малодосліджених сторінок історії та розвитку української кіногалузі у сфері видавничої справи була діяльність Всеукраїнського театрального й кінофотомистецтва «Укртеакіновидав». Щоправда, існують поодинокі публікації на подібну тему, які В. Миславський згадав і проаналізував.

До речі, дослідження українського кіновиробництва, кіномистецтва як такого стало поштовхом, як справедливо зауважив автор, до виникнення спеціалізованого кіно- та театрального видавництва — уже названого «Укртеакіновидаву» наприкінці 20-х років. Саме такий хід дослідження дав автору змогу детально простежити шлях розвитку та становлення видавництва, проаналізувати жанрові та тематичні напрями випущеної кінолітератури та поліграфічної продукції на прикладі листівок. І, нарешті, автором були проаналізовані причини закриття на початку 1930-х років названого видавництва. Слід погодитися з висновком В. Миславського, що детальне вивчення архівних матеріалів кінця

1920-х — початку 1930-х років, а також продукції вищезгаданого видавництва дало змогу усвідомити, за яких негативних політичних умов налагоджувалась організація поліграфічної справи в Україні. Автор детально, в основному на підставі архівних матеріалів, простежує ставлення й еволюцію видавничої справи в галузях кіно і театрального мистецтва із середини 20-х і до початку 30-х років ХХ століття. Дивує не тільки використання багатой та різноманітної архівної бази, але й деталізовані та мотивовано обґрунтовані висновки автора, що дало змогу багато в чому доповнити історію кіно-театромистецької поліграфічної та видавничої справи в Україні.

І, звичайно, основну увагу В. Миславський, як упорядник унікального проекту, у зверненні до читача приділяє короткій історії «Укртеакіновидаву», яка розпочалася з квітня 1930 р. і фактично завершилась на початку 1932 р. При цьому автор обґрунтовано довів, що за недовгий час свого існування, який збігся із загальним посиленням значущості елементів ідентичності

в українському суспільстві, «Укртеакіновидав» зробив свій значний внесок у розвиток української культури.

І, нарешті, слід наголосити, що вказаний альбом світлин кінця 20-х — початку 30-х рр. ХХ ст. надає нам змогу ознайомитись з багатьма невідомими представниками сценічного й кіномистецтва тієї епохи, що є яскравим доповненням наших знань про українську культуру, українське кіно-театральне мистецтво тієї епохи.

Безумовно, рецензованому виданню, як і будь-якому дослідницькому виданню, притаманні окремі недоліки. Так, наприклад, потрібен змістовний супровід до кожної світлини. Адже читачеві, як правило, невідома основна частина представлених діячів сцени й кіно. Можливо, це завдання автор залишив для наступного мистецького проекту. Деякі зі світлин повторюються. Щоправда, вказані зауваження радше є побажаннями, реалізація яких підвищила б цінність означеного видання, яке вносить суттєвий вклад у поліграфічну історію кіно-театромистецтва України.

Надійшла до редколегії 01.09.2023

В. М. Шейко

доктор наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, дійсний член (академік), Національна академія мистецтв України, Україна

V. Sheiko

Doctor of Sciences, Professor, Honored Artist of Ukraine, full member (academician), National Academy of Arts of Ukraine, Ukraine

---